

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ТЕХНІКИ
ОРКЕСТРОВОГО ДИРИГУВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ**

У статті досліджується питання специфіки організаційно-методичних засад у процесі становлення техніки оркестрового диригування майбутніх педагогів-музикантів, як багатогранної актуальної проблеми.

Ключові слова: оркестрове диригування, фахові компетенції, вища музична освіта, диригентський апарат;

The article examines the issue of the specifics of organizational and methodological principles in the process of developing the orchestral conducting technique of future music teachers as a multifaceted topical problem.

Keywords: orchestral conducting, professional competences, higher musical education, conducting apparatus;

На сучасному етапі розвитку вищої музичної освіти досить актуальним є питання вдосконалення професійної диригентської підготовки студентів. Відомо, що в педагогіці продовжується активний пошук нових методів, засобів і форм, які зможуть гарантувати досягнення здобувачами музичної освіти комплексу компетенцій, необхідних для виконання професійних обов'язків у сфері оркестрового диригування.

Достеменно відомо, що навчально-методична робота останніх років активно просувається в бік вивчення проблеми змісту й методів навчання в рамках ВНЗ й специфіки формування компетенцій оркестрового диригента та диригента-хормейстера. Водночас, досі залишаються недостатньо дослідженими деякі нагальні питання методики викладання диригування, зокрема проблема підвищення ефективності й продуктивності навчального процесу в умовах різності базової підготовки студентів, що доводить виключну актуальність даної проблеми.

Завдання дисципліни «Оркестрове диригування» в першу чергу, спрямоване на формування образного мислення й розвитку професійних навичок студентів, їх навчання базовим методам опанування оркестрового твору, пошуку диригентського жесту та вдосконалення різноманітних видів диригентської діяльності (аналіз партитур, репетиційна робота з оркестром і т.д.), роботи з оркестром тощо [2].

Враховуючи мету і завдання дисципліни та базуючись на наявних дослідженнях даної проблеми, можемо виділити наступні структурні компоненти, що безпосередньо стосуються ключових засад становлення техніки оркестрового диригування, зокрема: технологічний, методичний, теоретичний[5].

Загалом, поняття «техніка оркестрового диригування» є комплексним і не вичерпується виключно визначенням прийомів керування оркестром і розуміється як засіб втілення музичного образу за допомогою жестів, специфічний засіб відображення змісту будь якого музичного твору. Таким чином, техніка оркестрового диригування включає в себе низку вмій і навичок, які студенти здобувають в період фахової підготовки в межах навчальних закладів[4, с. 70].

У період навчання оркестровому диригуванню, роботу над відповідною технікою прийнято ділити на підготовчий, початковий, основний та фінальний етапи, кількість яких відповідає тривалості навчання студента-бакалавра[5].

Так, на підготовчому етапі усі зусилля спрямовані на формування й підготовку диригентського апарату (руки, ноги, тулуб, голова) до початку процесу оволодіння техніки диригування, знайомства з базовими елементами диригентського жесту, принципами диригентських рухів і т. д.

На початковому етапі підготовки студентів передбачено засвоєння диригентських прийомів в різних розмірах, відповідно до схем тактування, зокрема: способи зображення ритмічних схем, вступ і зняття звуку на різні долі такту, позначення фермат тощо[4].

Основний етап навчання передбачає акцентування уваги на вдосконаленні знань, умінь й навичок, отриманих на попередніх етапах а також вивчення більш технічно складних прийомів керування оркестровим звуком. Як приклад – диригування в більш складних темпо-ритмічних або ж динамічних умовах, збільшення долей в рамках диригентської схеми тощо.

Завершальний етап засвоєння техніки оркестрового диригування спрямований на вирішення виконавських завдань за умови використання усього спектру диригентських прийомів на сцені, у творах крупної форми, розвитку навичок осягнення тривалих творів, зокрема вміння виразного, яскравого і поступового показу розвитку в їх межах [5].

Отже, враховуючи зазначене вище, можемо зробити висновок, що найбільш важливими у процесі становлення й розвитку техніки оркестрового диригування слід вважати саме підготовчий та початковий етапи, оскільки саме тоді відбувається формування ключових практичних вмінь і навичок.

Розвиток будь-яких здібностей практично не можливий без чіткого уявлення про предмет та кінцеву мету. Доцільно зауважити, що одним з пріоритетних завдань у процесі диригентської підготовки студентів є обов'язкове формування й розвиток образного мислення й музичних здібностей, що в результаті дозволить в повній мірі засвоїти навички керування оркестром [1, с. 84].

До того ж, враховуючи творчу складову роботи майбутніх викладачів, під час навчання в межах ВНЗ слід застосовувати методи проблемного навчання та достатню кількість творчих прийомів, що має забезпечити достатній рівень творчої самостійності майбутніх фахівців. Серед форм подібного навчання можна виділити моделювання репетиційного процесу, створення й вирішення складних педагогічних ситуацій, що виникають під час роботи з оркестром.

Не останню роль у процесі становлення техніки оркестрового диригування грає власний самоконтроль й уважність студента. Як зазначає А. О. Чехуніна: «Завдяки розвитку навичок самоконтролю відбувається покращення виконавської техніки, емоційної чуйності і чуттєвого досвіду, реалізація творчого самовираження» [6, с. 124], що є вкрай важливим у процесі формування фахових компетенцій майбутнього педагога-музиканта.

Таким чином, формування техніки оркестрового диригування загалом являє собою багатогранний творчий процес, в основі якого лежить проблемна ситуація, вирішення якої можливе за рахунок застосування комплексу знань, вмінь і навичок, серед яких крім теоретичних і практичних вагоме місце займають творчі способи подолання тих чи інших труднощів, які виникають під час роботи з оркестром.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гуцал В. Грає оркестр українських народних інструментів: метод.поради керівникам самодіяльних колективів. Київ : Мистецтво, 1978. 164 с.
2. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. Київ: Музична Україна, 1981. 111 с.
3. Канерштейн М. М. Вопросы дирижирования : учеб. Пособие. М. : Музыка, 1972. – 253 с.
4. Колесса Н. Ф. Основы техники дирижирования: уч. пособие. – К.: Музична Україна, 1981 – 208 с..
5. Основы диригування : робоча навч. прогр, для студ. напрямб.020204 „Музичне мистецтво” освітньо-кваліф. рівня „бакалавр”. Луцьк : Вежа, 2007. – 17 с.
6. Чехуніна, А. О. Самоконтроль виконавця при самостійному опрацюванні музичних творів. Rozwoj nowoczesnej edukacji i nauki –stan,problemy, perspektywi.Wymiary

interdyscyplinarne [Materialy VI Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej 26 kwietnia 2019 roku] red.: J.Grzesiak, I.Zymomrya, W.Ilnytski.– Konin – Uzhorod – Cherson – Krzywy Rog: Posvit, 2019. s.122-124. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/24397/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2019.pdf#page=122

Рекомендує до друку науковий керівник доцент Чехуніна А.О.